

PRZYRODA BOHATEREM. NIEZWYKŁE OPISY W PANU TADEUSZU

1. W *Panu Tadeuszu* przyroda nie stanowi jedynie scenerii zdarzeń. Charakteryzuje też bohaterów lub jest komentarzem do wydarzeń z ich życia. Połącz podane opisy ze zdarzeniami.

opis zachodu słońca
(Księga XII, wersy 843–855)

opis radosnego wschodu słońca
(Księga X, wersy 886–901)

opis krwawego wschodu słońca
(Księga IX, wersy 76–85)

opis burzy
(Księga X, wersy 1–89)

opis komety
(Księga VIII, wersy 107–116)

symboliczne oczyszczenie się
Jacka Soplicy podczas spowiedzi

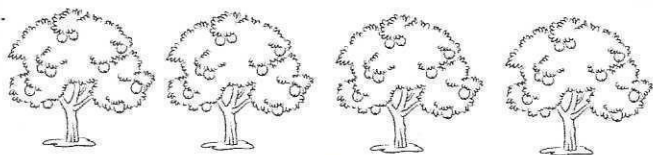
bitwa z Moskalami

zakończenie bitwy z Moskalami

wróżba wojny

zakończenie akcji utworu

2. W epopei Mickiewicz opisuje również mało poetyckie przestrzenie. Na podstawie wersów 403–430 Księgi II odtwórz ogródek Zosi – narysuj go i dopisz odpowiednie cytaty.

„Drzewa owocowe, zasadzone w rzędy,
ocieniały szerokie pole; spodem grzędy”.

„Tu kapusta, sędziwe schylając tysiny
Siedzi i zda się dumać o losach jarzyny”.

tu narysuj marchew i bób

„Tam, płacząc strąki w marchwi
zielonej warłoczku, wysmukły bób
obraca na nią tysiąc oczu”

tu narysuj kukurydzę

„Owoltie podnosi złotą kłęb
kukurydza”

tu narysuj arbuzy

„Gdziekolwiek tytego widać
brzech harbuza”

tu narysuj buraki

„Wtoczył się jak gość miękki
buraki czerwone”

tu narysuj maki

„Dalej maków białawe górują
badyte”

tu narysuj słonecznika między
innymi kwiatami

„Kągiły słonecznik licem wielkim,
gonejącem”

3. Na podstawie opisu z Księgi III (wersy 260–289) zaprojektuj kilka kart do albumu grzybów polskich.

borowik

„grzybów
pułkownik”

RYDZ

narysuj
rydza

MUCHOMOR

narysuj
muchomora

KOZŁAK

narysuj
kozłaka

PORCHAWKA

narysuj
purchawkę

4. W opisach przyrody w *Panu Tadeuszu* często pojawiają się peryfrazy – przenośnie, które mają charakter literackich zagadek. Spróbuj odgadnąć, jakie zwierzęta ukryły się w podanych peryfrazach (poprawnych odpowiedzi szukaj w Księdze IV).

• „gajów tanecznicą” – wiewiórka

• „puszcz imperatory” – tur, żubr, niedźwiedź

5. Mickiewicz często stosuje rozbudowane porównania, zwane homeryckimi. Zaznacz trzy elementy kompozycyjne podanego porównania i odgadnij, jakie drzewo zostało porównane do kobiety.

„Czyż nie piękniejsza nasza pocziwa
Która jako wieśniaczka, kiedy płacze syna,
Lub wdowa męża, ręce załame, roztoczy
Po ramionach do ziemi strumienie warkoczy!
Niema z żalu, postawą jak wymownie szłocha”.

brzoza

6. Przyroda ukazana w *Panu Tadeuszu* jest uruchomiona, ożywiona, uosobiona. Podkreśl takie zabiegi w poniższym fragmencie i omów je krótko.

„I zielone przy drogach wierzby i topole,
Co pierwej, jako płaczki przy grobowym dole,
Biły czołem, długimi kręciły ramiony
Rozpuszczając na wiatry warkocz posrebrzony,
Teraz jak martwe, z niemej wyrazem żałoby,
Stoją na kształt posągów sypilijskiej Nioby”.

W tym porównaniu homeryckim pojawiają się:

epitety - zielone wierzby

porównania - jako płaczki

uosobienie - biły czołem

przenośnia - warkocz posrebrzony

7. W *Panu Tadeuszu* mamy do czynienia z poetyzacją rzeczywistości. Soplicowo staje się znakiem arkadii. Objasnij to pojęcie. Zacytuj zdanie z epilogu eposu, które wyjaśnia powody takiej idealizacji.

arkadia – to kraj wiecznej szczęśliwości, spokoju, raj na ziemi.
„Kraj lat dziecińczy! On zawsze zostanie święty i czysty
jak pierwsze kochanie”